

Vanhasta uuteen: kynnys vai kuilu? Tekstien välisistä suhteista/Texts on Intertextuality.

Toim. Pirjo Ahokas ja Veijo Hietala. Turku 1988. Turun yliopisto, Taiteiden tutkimuksen laitos, sarja A, n:o 16. 50 mk (Teosta voi ostaa ja tilata Turun yliopiston yleisen kirjallisuustieteen toimistosta (Henrikinkatu 2, 20500 Turku) sekä ainakin Turun Kirjakauppalasta (puh. 921-323478).

Intertekstuaalisuus on poststruktuurilistisen kirjallisuuden- ja elokuvateorian avainkäsitteitä. Suppeimmillaan termi voi tarkoittaa esimerkiksi yhden elokuvan selvää viittaussuhdetta toiseen elokuvaan; dekonstruktion ja lacanilaisen psykoanalyysin väljimmässä muodoissa puolestaan jo jokainen yksittäinen kuva tai sana voidaan ymmärtää intertekstiksi sen viitatessa loputtomasti toisiin sanoihin ja kuviin.

Turun yliopiston Taiteiden tutkimuksen laitoksen julkaisusarjan uusin, **Pirjo Ahokkaan** ja **Veijo Hietalan** toimittama, *Vanhasta uuteen: kynnys vai kuilu? Tekstien välisistä suhteista/Texts on Intertextuality* esittelee teoriakenttää monesta näkökulmasta ja usean taiteen alueelta. Kotimaisten kirjoittajien ohella mukana ovat sellaiset merkittävät ulkomaiset tutkijat kuin **Jonathan Culler**, **Cynthia Chase**, **Teresa de Lauretis** ja **Janet Wolff**.

Cullerin hänelle ominaiseen tapaan selkeäsävyinen artikkeli käsittelee poststruktuurilistisen tutkimuksen ja kritiikin perusfilosofiaa ja toimii suhteellisen helppotajuisena johdantona sen ajattelutapaan myös aihepiiriin perehtymättömille. Janet Wolff puolestaan tarkastelee toista samearajaisista postkäsitettä, postmodernismia, ja sen oletettua poliittista radikaalisuutta/konservatiivisuutta.

Cynthia Chasen, **Veijo Hietalan** ja **Pekka Vartiainen** artikkelit liittyvät kaikki psykoanalyysin ja intertekstuaalisuuden kosketuskohtiin: Chasen runoanalyysi soveltaa vaativasti **Sigmund Freudin** transferenssin käsitettä sekä runon sisäisenä että tekstin ja lukijan välisenä tapahtumana, kun taas Vartiainen esittelee **Julia Kristevan** kirjoituksen teoriaa, jossa intertekstuaalisuuden käsite alun perin esiteltiin.

Hietala käsittelee **Harold Bloomin** omintakeista psykopoetiikkaa, jonka periaatteet ovat poststruktuurilistisen valtalinjoihin nähden varsin selkeät. Yhtä systemaattisesti intertekstuaalisuutta lähestyy myös **Gerard Genette**, jonka palimpsestin ja parodian käsitteitä **Irmeli Niemi** valottaa artikkelissaan.

Hanna-Leena Helavuoren ja **Riitta Pohjolan** artikkelit liittyvät kumpikin teatterin intertekstuaalisuuteen: Helavuori asettaa haasteita teatterintutkimukselle lähinnä **Derridan** käsitteistön pohjalta ja Pohjola puolestaan tarkastelee yhtä intertekstuaalista suhdetta, **Georg Büchnerin** näytelmää *Dantons Tod* **Heiner Müllerin** näytelmän *Der Auftrag* subtekstinä.

Laaja-alaisimmin otsikkokäsité on ymmärretty **Pirjo Ahokkaan** ja Teresa de Lauretin artikkelissa: viimeksi mainitun kirjoitus liittyy ensisijaisesti naistutkimukseen, mutta tarkastellessaan subjektin identiteettiä sukupuolen, ihonvärin ja etnisyyden termein artikkeli nostaa keskeiseksi intertekstuaalisuuden teoriassa tärkeän kontekstin käsitteen. Pirjo Ahokkaan analyysi **Bernard Malamudin** romaanista *The Tenants* käyttää teoreettisena kehyksenään useitakin poststrukuralistisia paradigmoja, metafiktioä käsitettä, psykonalyysia ja naistutkimusta sekä kirjallisuuden- ja elokuvantutkimuksessa ajankohtaista etnisyyden problematiikkaa.

M.L.

